

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו

טכנופלסט תעשיות בע"מ – צ.א.ג. תעשיות בע"מ

א. פתח דבר

ביום 3 בינואר 2002 הונחה בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") להסדר כובל שצדדים לו הם טכנופלסט תעשיות בע"מ (להלן: "טכנופלסט") וצ.א.ג. תעשיות בע"מ (להלן: "צאג"). ענייננו של ההסדר – ייצור פלסטיק בהזרקה בקבלנות משנה. ההסדר כולל שתי כבילות: הראשונה, התחייבות צאג להעביר לטכנופלסט כמות מינימום של עבודות ייצור פלסטיק בהזרקה; השנייה, התחייבות טכנופלסט שלא להתחרות בצאג.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדר אינו חל על חלק ניכר מהשוק, וכן כי הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור. כן באתי למסקנה כי למעט החריג המפורט להלן, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, מצאתי כי ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, **בכפוף לחריג האמור**.

ב. הצדדים להסדר

צאג עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מוצרי פלסטיק לענף מוצרי "עשה זאת בעצמך" (Do It Yourself - D.I.Y). מרבית ייצורה של צאג מיועד ליצוא. בנוסף, עוסקת צאג בייבוא כלי עבודה. טכנופלסט עוסקת בייצור מוצרי פלסטיק בהזרקה. בעבר שימשה בעיקר כקבלנית משנה. לאחרונה החלה בפיתוח, ייצור ושיווק מוצרים עצמאיים לשוק המקומי ולחו"ל, בעיקרם מוצרים לבית וכן מדפים.

ג. ההסכם והכבילות

בעבר החזיקה טכנופלסט 25% מהון המניות המונפק של צאג. באותה תקופה צאג לא ייצרה מוצרי פלסטיק בעצמה ומרבית המוצרים של צאג יוצרו על ידי טכנופלסט. עם הזמן פיתחה גם צאג יכולות ייצור משל עצמה. בשנת 1999 מכרה טכנופלסט את אחזקותיה בצאג. במסגרת תהליך

ההפרדות, שינוי הצדדים, בשנת 2000, את ההתקשרות ביניהם¹. שינוי זה הוא ההסכם נשוא פטור זה, הכולל בחובו, כאמור, שתי כבילות:

1. התחייבות צאג להעביר לטכנופלסט, במהלך 5 שנים (המסתיימות בסוף דצמבר 2004), עבודה בהיקף השווה ל-30% מסך השווי הדולרי² של הייצור בהזרקה של מוצרי פלסטיק של צאג בישראל (להלן: "הכבילה הראשונה").
2. התחייבות טכנופלסט כי במהלך תקופת ההסכם ובמשך שנה לאחר מועד סיומו, לא תייצר בעצמה ו/או בעבורה ו/או באמצעות גופים בשליטתה מוצרי פלסטיק בהזרקה זהים או דומים למוצרים המיוצרים או שייצרו בתקופת ההסכם על ידי עבד צאג – בהיקף כספי חודשי שלא יפחת מ-50,000 דולר ארה"ב למוצר – ללא קבלת אישור מצאג (להלן: "הכבילה השנייה").

ד. השפעת ההסדר על התחרות

הכבילה הראשונה

החשש התחרותי העולה כתוצאה מן הכבילה הראשונה הוא חשש אנכי – חשש מפני סגירת ענף קבלנות המשנה בייצור מוצרי פלסטיק בהזרקה בפני קבלני משנה אחרים. צרכני העבודות בקבלנות משנה הינם מפעלים לייצור מוצרי פלסטיק בהזרקה שזקוקים לכמויות שאין ביכולתם לייצר עצמאית (באופן קבוע או זמני) וכן תעשיות שאינן מתמחות בפלסטיק, אך אחד ממרכיבי המוצר הסופי שלהן עשוי פלסטיק (לדוגמא: מזגנים, מקררים, כלי רכב).

בעבר התחייבה צאג לרכוש מטכנופלסט בהיקפים גדולים מאלו אותם התחייבה צאג לרכוש מטכנופלסט על פי הסדר זה³. למרות זאת, קיימים שחקנים נוספים בשוק קבלנות המשנה, ומתקיימת תחרות ביניהם.

מן האמור לעיל עולה כי הכבילה הראשונה, העברת 30% מהייצור בהזרקה של צאג בישראל לטכנופלסט, אינה צפויה לחסום חלק ניכר משוק קבלנות המשנה מפני תחרות.

הכבילה השנייה

החשש התחרותי הנובע מהכבילה השנייה הוא חשש אופקי – מפני פגיעה בתחרות בין יצרני הפלסטיק בהזרקה. ענף מוצרי הפלסטיק בהזרקה נחלק לשווקים רבים, בהתאם למוצר המיוצר ושימושו. היצרנים נבדלים ביניהם בכמות ובגודל המכונות שברשותם (גודל המכונה קובע את גודל המוצר שניתן לייצר בה) וביכולות הפיתוח והשיווק שלהם. ישנן בארץ מאות מכונות לייצור מוצרי פלסטיק בהזרקה. יחד עם זאת, לצורך ייצור מוצר עצמאי נדרש גם לפתח מוצר, להכין תבנית מתאימה ולדאוג לשיווק. בנוסף ליצרנים בארץ, מתקיים גם ייבוא של מוצרי פלסטיק בהזרקה.

¹ הצדדים נחלקו ביניהם בשאלה האם ההסדר הוא הסדר כובל, אם לאו. בסוף שנת 2000 פנו הצדדים לרשות ההגבלים העסקיים לבירור הסוגיה ונענו כי אמנם המדובר בהסדר כובל. למרות זאת, ולמרות תזכורות מצד הרשות, התמהמהו הצדדים בהגשת בקשת הפטור מהלך שנה נוספת.

² בפועל עוסק הסדר זה בהעברת פחות מ-30% מסך הייצור בהזרקה של צאג, היות ולצורך חישוב סך זה לא נכלל פרויקט הארונות.

³ כאמור, ההסדר הינו שינוי של ההתקשרות הקודמת בין הצדדים, שנערכה כאשר טכנופלסט החזיקה במניות צאג וכאשר לצאג לא היו כל יכולות ייצור משל עצמה.

טכנופלסט החלה לאחרונה לפעול בצורה עצמאית בפיתוח, ייצור ושיווק מוצרים עצמאיים ובכוונתה להרחיב תחום זה וכנגד לצמצם את חלקן של עבודות קבלנות המשנה מסך הכנסותיה⁴. בשל כך, ולאור יכולות הייצור של טכנופלסט, מתעורר גם חשש אופקי כתוצאה מן הכבילה השניה.

הכבילה השניה מוגבלת מבחינת משך הזמן (עד שנה מתום ההסכם) ומבחינת היקפה (חלה רק לגבי מכירת מוצרים מתחרים על ידי טכנופלסט בהיקף כספי של למעלה מסכום מסוים). בשל כך, ובהתחשב בנסיבות הענף הרלוונטי, נראה כי אין בכבילה זו כדי לפגוע בצורה משמעותית בתחרות. יחד עם זאת, בהתאם להוראת סעיף 14(א) לחוק, לצורך מתן פטור יש לוודא גם כי אין המדובר בכבילה "עירומה" אלא כי הכבילה נחוצה למימוש עיקרו של ההסכם.

מטרתה של הכבילה השניה, על פי מצגי הצדדים, להגן על קניינה הרוחני של צאג, קניין רוחני שעלול להיפגע בעקבות העברת תבניות הייצור מצאג לטכנופלסט לצורך הייצור בקבלנות משנה. הכבילה נחוצה רק ככל שיש בה לשרת מטרה זו. בשל האמור, מובנת הגבלת התחרות במוצרים זהים ואף במוצרים שהועתקו מצאג בשינויים קלים, תוך פגיעה בקניינה הרוחני של צאג. יחד עם זאת, איסור גורף על טכנופלסט לייצר כל מוצר דומה למוצר שיוצר על ידה עבור צאג הינו רחב מדי, ואינו נחוץ למימוש עיקר ההסכם. מניעת טכנופלסט לייצר, לדוגמא, ארגזי כלים ולהתחרות בצאג בתחום זה, אינה נחוצה אם אין בארגזי כלים אלו כדי לפגוע בקניינה הרוחני של צאג, ועל כן היא מהווה פגיעה שלא לצורך בתחרות.

ה. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולפטור את ההסדר מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר, אך הפטור יחול, ביחס לכבילה השניה, רק ביחס לאיסור תחרות במוצרים זהים או דומים באופן כזה שיש בהם כדי לפגוע בקניינה הרוחני של צאג, בהתאם למבחנים המקובלים בדיני הקניין הרוחני לעניין זה. לא שוכנעתי כי פרשנות רחבה יותר של תניית אי התחרות נחוצה למימוש ההסכם ולכן איני מוצא לנכון לפטור פרשנות שכזו.

תוקפו של פטור זה הוא עד למועד פקיעת הכבילות בהתאם להסדר, דהיינו, עד ליום 31 דצמבר 2004 לגבי הכבילה הראשונה ועד ליום 31 דצמבר 2005 לגבי הכבילה השניה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

⁴ נראה כי כחלק ממגמה זו גם שכרה טכנופלסט מצאג תבניות לייצור מוצרי אחסון (בשנת 2001) וכן תבניות לייצור מוצרי גינון (בשנת 2002). העתק מהסכמים אלו הועבר לרשות ההגבלים העסקיים, לבקשתנו, במסגרת בדיקת בקשת פטור זו. יובהר כי במידה והסדרים אלו אינם פטורים מכוח אחד מפטורי הסוג שנקבעו בהתאם לסעיף 15א לחוק, הרי שאלו הסדרים כובלים שלא הוגשו בגינם בקשות לאישור על ידי בית הדין להגבלים עסקיים כנדרש לפי סעיף 7 לחוק ואף לא בקשות לקבלת פטור מקבלת אישורים כאמור, כנדרש לפי סעיף 14 לחוק. למען הסר ספק יצויין כי אין במתן פטור זה משום מתן היתר כלשהו לגבי אותם הסכמים.

דרור שטרום
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ד אלול תשס"ב
22 אוגוסט 2002